

APHRA BEHN

TALİHSİZ HATA

ÇEVİREN
RANA SUEDA SÖYLEMEZOĞLU

APHRA BEHN

TALİHSİZ HATA

Çeviren: Rana Sueda Söylemezoğlu

Talihsiz Hata

Aphra Behn

Özgün adı: The Unhappy Mistake; or, The Impious Vow Punish'd

Çeviri: Rana Sueda Söylemezoğlu

Yayına Hazırlayan: Betül Altaş, Barış Can Aydın

Kapak Tasarımı: Ali Cihan Yurt

Bu çeviri eser, Bilimsel Araştırma Projesi (BAP): “İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü Öğrencilerini Artistik ve Estetik Vizyon ile Etkili Bir Edebi Çevirmen Olması için Teşvik Etme” Yarışması kapsamında Türkçeye kazandırılmıştır.

Projede görev alanlar: Betül Altaş, Elmas Şahin, Fatma Toköz, Barış Can Aydın

Yarışmanın Jüri Üyeleri: Betül Altaş, Elmas Şahin, Fatma Toköz, Barış Can Aydın, Kadir Aydemir, Gökçenur Çelebioğlu

Bu çeviri metninin sorumluluğu çevirmene aittir.

Copyright ©2023

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Çağ Üniversitesi Yayınları'na aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme Çağ Üniversitesi'nden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

ISBN 978-625-98824-0-6

Rana Sueda Söylemezoğlu

2001’de Tarsus’ta doğdu. Birincilikle girdiği Çağ Üniversitesi İngilizce Mütercim Tercümanlık bölümünden 2023 yılında birincilikle mezun oldu. Çevirmenin İngiliz Edebiyatı’nın önemli yazarlarından Aphra Behn’in “Talihsiz Hata” adlı eserinin çevirisi, Bilimsel Araştırma Projesi (BAP) tarafından yürütölen ve 2022 yılında düzenlenen “İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü Öğrencilerini Artistik ve Estetik Vizyon ile Etkili Bir Edebi Çevirmen Olması için Teşvik Etme” Yarışmasında birincilik ödölü almış ve yayımlanmaya hak kazanmıştır.

Kıskançlığın tesiri her zaman pek ölümcül olmuştur ve o, incir çekirdeğini doldurmayacak sebeplerden ortaya çıkmış olsa da kuşkusuz insan ruhunun taşıyabileceği en ıstıraplı duygulardan biridir: Doğruluğunu bu hikâye gözler önüne serecektir.

Sör Henry Hardyman, Somersetshire'da koskoca bir malikânenin efendisiydi. Çok bonkör ve yüce gönüllü biriydi. Neredeyse abartıya kaçacak kadar misafirperverdi. Dürüst, sözünü esirgemeyen, inanılmaz babacan ancak bir o kadar da hırslı bir tüccardı. Ölen eşinden geriye, aralarında yaklaşık altı yaş olan oğlu ve kızı kalmıştı. Oğlu, Miles Hardyman büyük olandı ve tıpkı kız kardeşi gibi onun da erdemli tabiatı, asil ve dini bir eğitimle yoğrulmuştu. Miles yirmi ikisindeydi; iri yapılı, oldukça uzun ve düzgün vücutluydu, cesur ve çevikti. Her ne kadar biz kadınlar gibi sevgiyi sezip bilen ince bir yüreği olsa da onu gören savaşmak için doğduğunu düşünürdü. Üniversitede bir süre eğitim görmüştü; burada, diğer uğraşların yanı sıra eskrim yapmayı öğrendi; bununla birlikte, şehirde kaldığı on iki aylık zaman zarfında eskrimde oldukça ilerleme kaydetti. Kız kardeşi Lucretia yeterince güzeldi, her şeyden önce son derece hoş

mizaçlıydı. Babası kızına gelecekte yapacağı evlilik için on bin pound vermeyi planlıyordu.

Miles, memlekete babasının yanına döndüğünde güzeller güzeli Diana Constance'ı kız kardeşinin yanında buldu. Diana, o sıralarda on altı yaşlarındaydı; yaşına göre birazcık uzundu. Düzgün ve erdemli bir eğitim almıştı. İki bin pound'u geçmeyecek vasat bir serveti vardı ki bu Miles'in babasının ölümünden sonraki beklentilerini hiç mi hiç karşılamıyordu. Gelin görün ki onu sevmemesi imkânsızdı, kızın iç dünyasının güzelliği ve dış görünüşü olağanüstü çekiciydi. Özellikle de malikânedeki bir aydan fazla süre Diana ile sohbet etme imkânı olduğundan ona iyice bağlanmıştı Miles. Doğru, onu daha önce de görmüştü, ancak aradan beş yıl geçmişti. O zamandan beri ona delicesine âşıktı; genç kız da kayıtsız değildi, bu durumdan memnundu. Ancak genç âşıklarımız duygularını gizleme konusunda yeterince ihtiyatlı değillerdi. Gözlerinden okunan bu tutkulu hallerini yaşlı Hardyman'ın önünde bile gizleyemez olmuşlardı. Bunun üzerine, yaşlı soylu kendince çaktırmadan ve uygun bir şekilde, kızı Lucretia'ya Diana ile birlikte, en fazla yirmi mil mesafede olan Dianaların evine küçük bir yolculuk yapma özgürlüğü tanıdı. Diana'nın yokluğunda, evi halası idare ederdi. Diana'nın İngiltere'de ona halası kadar yakın olan başka hiçbir akrabası yoktu. Tek erkek kardeşi Lewis de beş yıl önce babalarını kaybettiklerinden bu yana İtalya ve Fransa'daydı.

Babasının yapmacık nezaketi sonucu sevinçten havalara uçan Lucretia, bu öneriyi arkadaşı olan genç hanımefendiye götürdü. Diana, Lucretia'nın ağabeyinin de bir müddet onlara eşlik edebileceğini umarak bu öneriden pek hoşnut oldu. Ancak, yaşlı Sör Henry'nin meseleyle ilgili çok farklı düşünceleri vardı. Meselenin bahsinden sonraki üçüncü gün, yola çıkılacaktı. Bu sırada, genç Hardyman göğüs gereceği bu ayrılık hakkında ne düşünse bilemiyordu; çünkü yaşlı soylunun, gençlerin birbirini sevdiklerinin farkında olduğunu ve bundan hoşnut olmadığını sezmeye başladı. İnanması güç ama Constance ailesi, Hardyman'ler kadar köklü ve asil bir aileydi ve bir zamanlar yine onlarınki kadar çok mülkleri vardı; ancak, son zamanlarda genç Lewis Constance'ın kazancı yılda bin iki yüz poundu geçmiyordu. (Ey paranın dostların bile arasında açtığı zalim mesafeler!)

Yaşlı toprak sahibi Constance çok saygın bir beyefendiydi ve Sör Henry'nin bu adamla hususi bir dostluğu vardı; fakat (belki de) bu dostluk Constance ile birlikte ölmüştü ve bundan geriye çocukları için kalan şey yalnızca dostane bir nezaket ya da sıradan bir münasebetten biraz fazlasıydı. Constance'ların evine kadar eşlik edecekleri gün gelmişti. Diana'nın sevgilisi Miles, kızlara eşlik etmek üzere hazırlanıyordu, o sırada yaşlı beyefendi oğluna bu hazırlıkla neyi amaçladığını sordu. Babasını yalnız bırakmayı mı planlıyordu yoksa? Ya da bu gidiş babasına karşı sorumlulukları olan hayırlı bir evlada yakışır mıydı? Oğlu, buna karşılık, kız kardeşine verdiği

değeri ve genç hanımefendiye, sanki kendine yabancı biriymiş gibi duyduğu saygıyı babasına ifade etti. Bu duyguların, Miles'ın düşüncelerini etkilediğini ve onu babasına karşı olan sorumluluklarından uzaklaştırdığını söyleyip bunu bağışlamasını umduğunu dile getirdi. Oysa tek niyeti Diana'nın sağ salım evine vardığını görüp, gece geri dönmekti. Bu karşılık, yaşlı beyefendiyi bir an rahatlatmıştı ve oğlundan gidip genç hanımefendi ile vedalaşmasını istedi ki Miles bunu büyük bir endişeyle yaptı. Diana'ya, onu yine görme mutluluğuna erişeceği ana kadar perişan halde olacağını söyledi ve yokluğunda ıstırabını az da olsa dindirebilsin diye kendisiyle mektuplaşmasını rica etti. Son olarak, ebediyen ona, yalnızca ona ait olacağını söyledi. Genç hanımefendi, “Beni sevdiğinizden emin oldum ya artık ölsem de gam yemem.” diyerek tam da Miles'ın gönlüne göre ince bir karşılık verdi. Ardından Miles, sanki onu daha önce hiç görmemiş gibi vakur bir şekilde vedalaştı. Kız kardeşine bir iki veda öpücüğü kondurduktan sonra onları aşağıya, babasının yanına indirdi. Kızlar beraberlerinde iki hizmetçiyle atlara bindiler. Yaşlı beyefendi ve genç Hardyman evden bir mil kadar onlarla birlikte yürüyüp ayrıldılar.

Eve dönüşlerinde, Sör Henry oğluna, “Anladım ki o genç kıza olan ilgini yanlış anlamışım: Sanmıştım ki tüm bu şeyler seni büyük ve erkekçe adımlar atmaya itti; ancak, üzülerek ifade ediyorum ki, yanıldığımı şimdi anlıyorum.” dedi. “İstirham ederim, nasıl efendim?” diye sordu oğlu.

“Sen ahmak ve gafil bir tutkudan suçlusun.” dedi babası. “Sen âşıksın Miles; üstelik ne servetine, ne ailene, ne de ününe hiçbir şekilde katkısı olmayacak birine. Doğru, kız güzel, ayrıca hakkını yiyemem erdemli de; fakat güzellik ve erdem, iki bin poundluk küçük bir çeyizle, benden sana miras kalacak olan yıllık dört bin pound değerindeki servete karşılık gelir mi hiç?” dedi yaşlı soylu. “Güzellik ve erdem efendim, iyi bir mizaç ve eğitimle beraber, krallara yaraşır bir çeyizdir.” dedi genç Hardyman. “Delilik! Saçmalık! Hepsi saçmalık!” diye haykırdı yaşlı soylu. Ardından, “Para demek güzellik, iyi mizaç, iyi eğitim, şan, şöhret ve asalet demektir!” diye ekledi. “Tanrıya şükür efendim, neyse ki kendi ilkenize inanır gibi yaşamıyorsunuz; ev idaresinde hiçbir masraftan kaçınmazsınız ve bundan memnunum.” dedi Miles. “İşte paraya bu yüzden değer veriyorum; tam da bu sebeple oğlum, yapacağın evlilik ile çok büyük olasılıkla benden sana kalacak mirasa daha fazlasını eklemeni umuyorum ki böylece baban Sör Henry gibi misafirperver bir Hardyman olabilesin.” dedi yaşlı soylu. Ardından tekrar oğluna dönerek, “Hadi ama Miles! Artık o kızı düşünmek yok.” diye devam etti. “Elimde değil efendim.” dedi Miles. “İyi, peki, onu düşünebilirsin, ancak müstakbel eşin olarak değil; eğer bana karşı biraz olsun sevgin varsa, istediği kadar güzel ya da iffetli olsunlar, odalar dolusu paraları olmadıkça ne hanımefendi Diana’ya ne de arkadaşlarına¹

¹ Yazar burada muhtemelen Tanrıça Diana’ya gönderme yapmaktadır. Diğer adıyla Artemis, Yunan mitolojisinde, tanrıçaların en

âşık olmak yok, Miles. Hadi gel, içeri girelim de mümkünse akşam yemeğinden önce satranç oynayalım.” dedi yaşlı soylu. “Size itaat ediyorum efendim, ama eğer ben galip gelirim hanımefendiyi sevme iznine mazhar olacağımı umuyorum.” diye yanıt verdi. “Ben öyle bir söz vermedim. Hayır! Benim müsaadem olmadan kimseyi sevmek yok; ancak beni mat edersen doru atım senindir ki ben onu elli altına dahi kimseye vermem, bilmiş ol.” dedi yaşlı soylu. “Bunu hak etmek için elimden geleni yapacağım.” dedi genç adam. “Ateş gibi atak bir canavardır o!” diye ekledi Sör Henry. Sonra oyuna koyuldular, yemekten önce yaklaşık altışar hamle yaptılar. Sofra, onlar oyuna oturduktan yaklaşık dört saat sonra kurulmuştu. O gün onlara akşam yemeğinde eşlik eden kimse yoktu; hızlıca yemeklerini yiyip neredeyse altı saat daha süren bir çekişmeye koyuldular. Sonunda Miles’a zaferi ve ödülü kazandıran ya yaşlı soylunun dikkatsizliği idi ya da Miles’ın kendi becerisi ve dikkatiydi.

Sonraki gün ava çıktılar; ertesi gün malikâne arkadaşlarla ve beraberlerinde gelen yabancılarla dolup taşıyordu, misafirlerin hepsi içten bir şekilde karşılanmıştı. Diğer günler aralarında komşuların da olduğu başka

cazibelilerinden biri ve Apollo’nun ikiz kardeşi olarak geçer. Kadınların oluşturduğu grupların koruyucusu olarak da bilinir. (Bkz. Harris, S. L., & Platner, G. (1995). *Classical mythology*. Mayfield Publishing Company.)

misafirler geldi ve ziyarete gelenlerin hiçbiri en az üç dört gün geçmeden gönderilmezdi.

Böylece altı hafta geçti; tüm bu zaman içinde aşığımızın biricik sevgilisine yalnızca bir mektup yazıp gönderebilme fırsatı oldu, bunu da kardeşi Lucretia'nın Sör Henry'ye olan mektubunu getiren hizmetçi aracılığıyla gerçekleştirdi. Hizmetçi geldiğinde elinde, güzeller güzeli Diana'dan Miles adına gönderilmiş olan bir zarf daha vardı; anımsayabildiğim kadarıyla, yazılanlar aşağı yukarı şöyleydi:

Canım! Hayır, canımdan çok sevdiğim Hardyman'im,

Bundan da öte gerçi. Yokluğunuzda mektuplarınızla kendimi nasıl avuttum bir bilseniz! İlk mektubunuzda, nasıl da sizi benden ayıran zalim mesafelerden yakınmışsınız! Bir diğerinde nasıl da dokunaklı ve üstün sözcüklerle ifade etmişsiniz sevginizi! Üçüncüsünde, nasıl da yenilmez sebepler göstermişsiniz, bedenlerimiz ayrı olsa da ruhlarımızın birlikte olduğunu kanıtlarcasına! Dördüncü mektup, haşin bir babadan nasıl da yakınıyor! Beşinci mektubunuz, ne mutlu ki sağ salim vardığınızın teminatını veriyor! Ve altıncısı, (bendenize öyle geliyor ki şimdiye dek elime ulaşmış olmalıydı) bana en son dediklerinizi, sonsuza dek benden başka kimseye ait olmayacağınıza doğrulardı, öyle değil mi? Ah bu ne sonsuz

bir lütuftur! Bunlar, (benim canım), bu düşler bilmem kaç gecedir saf sevgisiyle alay etmekte ...

...Unutulmuş Diana'nınızın.

Genç adam okudu, gülümsedi ve mektubu öptü. Sonra kız kardeşinin yazdıklarına döndü, kardeşçe bir muhabbetin ifadeleriyle doluydu mektup. Ayrıca, Miles'ı şehirden buralara gelen ve genç hanımefendi Constance'a kur yapan bir hovardanın varlığına karşı uyarıyordu; bu yüzden ziyaret etme niyeti varsa elini olabildiğince çabuk tutmasını istiyordu. Miles tedirgin oldu, bu şey içine oturmuştu: Bu nedenle, hazır babası elini ayağını biraz ortalıktan çekmişken, genç hanımefendiye ve kız kardeşine mektup yazıp yolladı. Lucretia'ya olan mektubunda, onu habersiz bırakmayıp ikaz ettiği için teşekkür etti ve en geç ertesi gece, ölmez sağ kalırsa, yanlarında olacağına söz verdi; aynı zamanda bu niyetini Diana'ya da yazdı:

Siz ki bana yaşama arzusu veren tek lütufsunuz,

Zahirde size olan ilgisizliğimi nasıl da tatlı tatlı paylıyorsunuz! Kabul ediyorum, şimdiye dek size yazamadım ama yazmam tek kelimeyle imkânsızdı, babamın gözü sürekli üzerimdeydi; o kadar ki Merkür²

² Diğer adıyla Hermes, Yunan mitolojisinde Tanrı Zeus ve Maia'nın oğlu olarak geçer. İkna etme ve kurnazlık gibi üstün yetenekleri ile

dahi gözünü boyayamaz, ondan paçayı kurtaramazdı. Heyhat! Benim canım, artık babam size olan aşkımdan habersiz değil. Üstelik düşününce bile yüzümü kızartan sebeplerden ötürü, sanki size olan tutkum onun için aşağılayıcı bir şeymiş gibi davranıyor. Lakin böylesine asil bir sevgide ona aşağılayıcı gelen nedir! Bu soyun ve servetin yararlarına sahip olsam da eminim, ben sizin için yaratılmışım, cins-i latiften başka kimse için değil! İşte bu yüzden ilişkimizi sürdüreceğim, sanki çoktan kilise merasimiyle bir olmuşuz gibi. Ve babamı terk edeceğim, gerekirse tüm dünyayı sizin için yüzüstü bırakacağım, hayat arkadaşım! Şu hâlde şüphemiz olmasın, yarın gece, uyuduğunuzda, göreceksiniz (hayatım, canım, her şeyim...

En içten, en tutkulu sevgiliniz,

Hardyman.

Yazdığı mektupları babasından habersiz hizmetçinin eline tutuşturdu. Aynı zamanda babası, bu iki neşeli genç hanımefendiye yazdığı ağır ve köhne ahlak kurallarıyla dolu mektubu ulağa verip gönderdi. Fakat kızına ve genç hanımefendiye yazarken uğursuz bir düşünce kapladı zihnini... Oğlunun yakasından düştüğünü hissetmesine fırsat vererek hata ettiğini hissetti. Genç Hardyman'ın zamandan istifade etmiş olabileceğini

bilinmektedir. (Bkz. Harris, S. L., & Platzner, G. (1995). *Classical mythology*. Mayfield Publishing Company.)

düşünerek, kendini ihanete uğramış gibi hissedip öfkeleni. Bu düşünce onu epey huzursuz etti. Öte yandan Miles, Diana'nın mektubunda görmüş olduğu sevecen ifadelerden son derece tatmin olmuş olsa da, bir rakibinin var olduğu düşüncesi onu çıldırtıyor ve o şerefli ödül adına rakibiyle çekişebilmek için yüzleşme arzusuyla yanıp tutuşuyordu.

Ertesi gün, öğleden sonra saat dörtte yaklaşık bir mil uzağa çim topu oynamaya gittiler; burada birkaç denemeden sonra Sör Henry ve takımı hedefe en yakın atış yapanlardı ta ki genç Hardyman tüm rakiplerini sahada altüst eden gözü pek atışını yapana kadar. Toplarından ikisini hedefin oldukça yakınına taşıdı ve kendi topu da kısmen bu hedefin üzerindeydi. Böylece fark kapanmış oldu. “İşte bu! Cesurcaydı! Miles, günün galibi sensin, tam on ikiden vurdun!” diye haykırdı Miles'in takımından bir delikanlı. “Umuyorum ki gün batmadan aşkta da on ikiden vururum!” diyerek karşılık verdi Miles. Buna kulak misafiri olan Sör Henry, yüzü hiddetten kıpkırmızı olmuş biçimde, “Siz beyefendi, ne cüretle sizi duyabileceğim mesafede bu kadar rahat konuşursunuz?” diye çıkıştı. Yaklaştı ve kulağının dibine bir tokat attı. “Şimdi söyle bakalım: Nerede olduğunun ve benim kim olduğumun farkında mısın?” diye haykırdı Sör Henry. “Evet, farkındayım, siz benim babamsınız efendim.” diyerek cevapladı genç Hardyman başı önünde. “Eğer o kızı bu gece göreceksin olursan, bir daha gözüme gözükme!” dedi öfkeli baba. “Tanrı'ya ve bütün inandıklarım üzerine

yemin ederim ki, Şu dakikadan sonra sizi bir daha görmeyeceğim!” diye karşılık verdi babasından biraz uzaklaŐarak, onun duyamayacağı mesafede. AlıŐılmıŐ bir vedalaŐma faslından sonra oradan ayrılarak doğruca malikâneye gitti. UŞağı *Sağkol*'a atlara semer vurmasını emredip odasına ıktı. Annesinden ona kalan tüm yüzükleri ve mücevherleri, bir de sahip olduğu yaklaşık bin iki yüz poundluk parayı yanına aldı. Bavuluna birkaç parça çamaŐır alıp uŐađıyla çabucak atlara binerek Hanımefendi Constance'ın evinin yolunu tuttular.

Sevdiceğinin evi göründüğünde saat neredeyse yediydi. AŐıđımız Miles, evin diğer tarafında, Londra'dan geldiğini tahmin ettiği atlı bir beyefendi ve uşağını fark etti. Ne yazık ki bu gelen kişi seyahatlerinden henüz dönmüş olan Lewis Constance'dı. Genç Hardyman onu daha önce hiç görmemiŐti ve bu yüzden onun kim olduğunu bilemezdi: Gitmeye niyet ettiği bu yere o adamların da gittiğini görünce bir an duraksadı. Evden yüz adım mesafedeki büyük karaağacın altına gizlendi. Ne talihsiz bir rastlantı ki sevgilisinin ve kız kardeşinin dışarı çıktığını gördü ve o sırada Lewis atından inip özlemlerle kardeşini kucaklamak için koştu. “Ah canım, biricik ağabeyim!” diye haykıran Diana, kolları açık bir Şekilde onu karŐıladı. Ancak bu son sözcük öpücükler arasında kayboldu. “Sana bir kez daha sarılayım! Haydi, içeri gel de sevincimi rahat rahat yaŐayayım! Çok ŐaŐkınlım ve delicesine mutluyum!” diye haykırdı Diana. “Ah! Sen benim için Şu dünyadaki en değerli Őeysin!” diye karşılık

verdi ağabeyi. Bu sözcükler üzerine kız, oğlanı içeri sürükledi. Bu manzara, bir erkeğin dayanabileceği en büyük ıstırabı yaşattı Diana'nın aşığına. Hemen oracıkta, bu adamın kız kardeşinin mektubunda bahsettiği rakipten başkası olmadığına kesinkes kanaat getirdi. Ne yapsa bir türlü bilemedi. Bir an içeri girip sevgilisinin önünde o adamla yüzleşmeyi düşündü. İkinci bir düşünce, rakibi dışarı çıkana kadar yakınlarda bir yerde beklemesini öğütüyordu. Biraz daha düşündü, onu düelloya davet edecekti ama daveti tanınmayan biriyle göndermeliydi, çünkü uşağı da en az kendisi kadar iyi bilinirdi oralarda. Sonunda o gece kimsenin onu bulamayacağı uygun bir sığınak keşfedebilmek için atını yolun ilerisine sürmeye karar verdi. Oradan iki mil ötede tam da istediği gibi bir yer buldu. Burası, kendisini içten bir şekilde karşılayan varlıklı bir çiftçinin eviydi. Çiftçi Miles'a mahzenindeki en iyi biradan ikram etti. Böylece kıskançlığı göz önüne alındığında, umduğundan çok daha iyi bir uyku çekti. Ancak gün ağardığında ıstırabı tazelenmiş ve daha da artmıştı. Onun dün geceki arkadaşlığından çok memnun kalan bu güler yüzlü ev sahibi, genç Hardyman'i yatağından kalkarken ziyaret etti. Miles uyanalı yaklaşık iki saat olmuştu, bu zaman zarfında rakibini düelloya davet etmek için nasıl bir yol izleyeceğini planladı. Bu arada kendini ev sahibinin idaresine bırakmıştı ki çiftçi buna hayır demezdi. Ev sahibi anladı ki genç beyefendi bedenen güçlü olduğu kadar akıllı ve zekiydi. Bu da Hardyman'e iyi bir akşam yemeği fırsatı sundu. Yemekten sonra çiftçi

sızana kadar biraz şamata ettiler. Sonra genç Hardyman odasına çekildi. Bir iki değişikliğin ardından, adını bilmediği, bu nedenle de notun üstüne adını yazamadığı sevgilisinin ağabeyine şöyle bir mektup yazdı:

BAYIM,

SİZ beni bağışlanamaz bir şekilde incittiniz ve eğer görüldüğünüz gibi bir beyefendiyseniz, şu saat içinde, ulağın sizi yönlendireceği yere gelip bu düelloyu kabul edersiniz. Beraberinizde kılıcınızdan ve uşağınızdan başka bir şey olmasın ben de öyle yapacağım, böylece uşaklar her kim yaralanırsa onunla ilgilenecektir. Sizle buluşana dek saygılar.

Akşam yemeğinden bir saat önce nazik ev sahibi kalktı ve gece birlikte iştahla yemeklerini yediler, ama ilk buluşmalarındaki kadar çok içmediler. Genç Hardyman kararlaştırılan gün yolculuğuna devam edebilmesi için ata binmek zorunda olduğunu söyledi. Bu sırada ev sahibinden, uşaklarından birinin genç Hanımefendi Constance'in evine bir mektup iletmesine müsaade etmesini rica etti. Adam seve seve kabul etti. Genç beyefendi ona, ön kapağına Kral I. Charles'ın başı ve gümüş altlığına da kraliyet arması işlenmiş olan bir tütün tabakası armağan etti. O sıralar Oliver Cromwell'in önderliğindeki İngiliz Devrimi'nin³ doruk noktası

³ *Oliver's Usurpation*, Oliver İngiliz Devrimi olarak bilinmektedir. 1642'de Oliver Cromwell'in liderliğinde Puritan mezhebindekilerin

olmasına rağmen ev sahibi son derece kral yanlısı bir adam olduğundan bu armağan onun için pek makbuldü. Sabah saat dört gibi kiskanç aşığımızın emrettiği üzere uşaklardan biri mektup işi için geldi. İleteceği notu, dün değil ondan önceki gece Hanımefendi Constance'ın evine giden beyefendinin bizzat kendisine vermesi gerektiğine dair talimatlar aldı. Uşak ya o beyefendiden bir yanıt notu getirmeliydi ya da beyefendiyi, her iki eve de bir mil mesafede olan tarlaya yönlendirmeliydi. Genç Hardyman, uşağa mektubu o tarlada verdi. Bu arkadaş ne okuma ne yazma biliyordu ama bilge bir insandı. Talimatları kusursuzca belleyip Lewis Constance'a münasip şekilde iletmişti. Notta yazılanlar Lewis'i şaşırttı. Ulaşa gönderenin adını bilip bilmediğini ve bu kişinin gerçekten bir beyefendi olup olmadığını sordu. “Efendim, sizi temin ederim ki bu adam bir beyefendidir. Yalnızca buraya gelmem için bana tam dokuz şilin verdi. Adına gelince, siz de onu benim adlandırdığım gibi adlandırabilirsiniz. Ayrıca pek tabii, hizmetinde neredeyse kendisi kadar iyi birisi vardır.” dedi ulak. Şaşkın seyyahımız yatağından fırladı. Üzerine hızla giysilerini geçirip uşağını çağırdı. Oradan da Lucretia ile kız kardeşinin kaldığı odaya gitti. Kapıya yanaştığında her ikisi de uyanıktı ve sohbet etmekteydiler. Kız kardeşi kapıyı açmasına müsaade edip

iktidarı ele geçirerek Cumhuriyeti kurmaları ile sona eren dönemi işaret eder. (Bkz. Urgan, M. (1991). *İngiliz edebiyatı tarihi III*. Altın Kitaplar Yayınevi.)

ona, niçin bu kadar erken kalktığını sordu. Lewis, uyuyamadığı için biraz hava almak istediğini söyledi. “Lakin kardeşim, sanırım önce senin kapında tazelenmem gerekecek.” Ardından, “Siz madam, sizden biraz samimiyet rica etsem.” diyerek Lucretia’ya yöneldi. Bunun üzerine kız kardeşi, “Bunun için bana borçlusun” derken nazikçe Lucretia'nın yüzünü ona doğru çevirdi, Lewis istediğini almıştı. Miles’ı tanısaydı onu görmeye gitmek yerine çok büyük olasılıkla orada Lucretia ile biraz daha kalabilmeyi tercih ederdi, çünkü onu içtenlikle ve tutkuyla seviyordu. Fakat cesur ve onurlu bir adam olarak oradan ayrıldı, çabucak giyindi ve ulakla birlikte yola koyuldu. Ulak hızla sözleşilen yere getirdi Lewis’i. Kendisine verilen görevdeki başarısından dolayı bir miktar parayla daha ödüllendirilmişti. Cebinde şingirdayan paranın sesine danslar ederek keyifle eve yollandı.

Çok geçmeden bu arkadaş uzaklaştı. Sonra Lewis, rakibine yaklaşarak elindeki notu gösterip sordu, “Bunu siz gönderdiniz bayım, öyle mi?” “Öyle bayım.” diye yanıtladı Hardyman. Bunun üzerine Lewis, “Sizi şimdiye dek görmüşlüğüm yok; nasıl oluyor da sizi incitmiş oluyorum?” dedi. “Benim ne olduğunu bilmem yeterli. Ama merakınızı gidereyim, benim olan güzel kadını sahiplenmeye çalıştığımızın farkındayım. Kısacası hakkımı gasp ediyorsunuz!” diyerek yanıtladı Miles. “Size boyun eğecek değilim! Benim de sizin kadar hakkım var ki bunu gücümün yettiğince koruyacağım!” diyerek kılıcını çekti Constance. “İşte bu mertçeydi, bunu sevdim!” diye

haykırdı Hardyman kılıcını çekerek. “Başka şartlarda tanışmış olsaydık sizle dost olurdu: Asil bir adam gibi konuşuyorsunuz.” diye karşılık verdi Lewis. “Şimdi biliyorum ki bir beyefendiyle çarpışacağım.” diyen Hardyman, *Sağkol*’a münasip bir köşeye çekilmesini söyledi. “Biz kılıçları çekerken yakın durursan, kılıcımdan nasibini sen de alırsın!” “Uzaklaş! Yaşamak istiyorsan mesafeni koru.” dedi Constance da uşağına. “Ey yürekli düşman! Elini uzat!” diye haykırdı Miles. El sıkışıp birbirlerine şapka çıkardılar. Hardyman, “Hadi bayım, durmayın!” dedi. “İşte buradayım!” diye yanıt verdi Lewis, tetikteydi. İki de kılıç kullanmada birbirinden mahirdi. Böylece birkaç dakika her ikisi de hiç yara almadan savaştı. Ancak sonunda Miles, rakibinden daha yapılı ve çok daha güçlü olduğundan düelloyu sonlandırmaya karar verdi. Lewis’in kendisine karşı yaptığı hamleyi sol eliyle engellerken, bir yandan da bütün vücuduyla hücum etti, rakibini yaralayıp onu ve kılıcını yere düşürdü. “Kalkabiliyorsanız kalkın! Siz gerçekten cesur bir adamsınız. Canınızı bağışlamam için size yalvarma utancını yaşatmayacağım.” diye haykırdı Hardyman. “Ah! Doğrulamıyorum!” dedi Lewis, can havliyle kalkmaya çalışarak. “Korkaksam şu kısacık ömrüm için nefes almaya değmezdi zaten! Çabuk olun! Kaçın gidin buradan! Kalırsanız kaybedeceksiniz. Arkadaşım çoktur ve güçlü kişilerdir; sizi kanun yoluyla öldürürler. Kaç! Vakitlice uzaklaş! Tanrım sen ikimizi de bağışla!” diye haykırdı Lewis. “Âmin!” dedi Miles.

“Umarım iyileşirsiniz! Böylesine cesur ve şerefli bir beyefendinin bu kadar genç kaybedilmesi ne acı. Hoşça kal. Ayrıca güzel ve sadakatsiz Diana'ya da elveda!” diye tamamladı son sözlerini Miles. “Ne!” diye haykırdı Constance. “Ah ne lanet olası bir hata! ...” diye söyledi Constance son sözlerini. Ancak kan kaybından daha fazla konuşamadı... Hardyman o cılız sestem gelen bu son sözcükleri işitemedi. Yalnızca uşağı, *Sağkol* ile birlikte telaşla atlara binerek Londra'ya doğru hızla yol aldı. O sırada Constance'ın uşağı yanına geldi, kendisi her zaman Lewis ile birlikte seyahat ederdi. Fransa ve İtalya'da edinmiş olduğu cerrahi becerilerinden iki üç kez gereklilik halinde yararlanmıştı. Şimdi sıra efendisi üzerinde uygulama yapmaya gelmişti. Bunu öylesine büyük bir başarıyla yaptı ki, yaklaşık yarım saat içerisinde, efendisi ona yaslanarak, yavaşça ve dikkatli bir şekilde eve doğru yürüyebilir hale geldi. Bu arada Lewis uşağına, eğer sonsuza dek işi bırakma gibi bir niyeti yoksa Hardyman'ın ne tarafa gittiği konusunda ağzını dahi açmamasını söyledi. “Lakin beni bağışlayın, efendim! Yaranız o kadar ciddi ki ölümcül olmasından şüpheleniyorum. Eğer öyleyse izin verin konuşayım, gerekirse intikamınız için İngiltere'nin neresine giderse gitsin peşinde olacağım.” dedi uşak. “Her iki tarafın da hatalı olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle intikam almayı düşünme. Ben de onun kadar fevri, onun kadar kabahatliydim.” Kanaması durduğunda eve bir saatlik mesafedeydiler. Sıtma tutmuş bir halde odasına götürülüp yatırılmak üzere içeri

girdiğinde, kız kardeşi ve Lucretia ile karşılaştı. Her ikisi de onun bu halini görünce baygınlık geçirdi ama çok geçmeden kendilerine geldiler. Gözyaşları, feryatları ve ağıtlarıyla sanki Lewis'e eziyet ediyorlardı. Yatağına yatırılana kadar cevapsız bıraktığı bin tane saçma sapan soru sordular. Uzandığında, kendini bu hale getiren beyefendinin Diana için güzel ve sadakatsiz yakıştırmasını yaparak veda ettiğini anlattı. “Tanrı aşkına! Neye benziyordu bu adam?” diye haykırdı Diana. “Çok uzun ve sağlam yapılı, haşın görünümüydü. Lakin yakışıklı ve ciddi anlamda güçlüydü.” diye yanıt verdi ağabeyi. “Beraberinde uşağı var mıydı efendim?” diye sordu Lucretia. “Evet, hanımefendi.” diye yanıtladı aşığı. Sonra uşağı da tarif etti. “Ah! Tam da korktuğum gibi o benim ağabeyim yanındaki de uşağı *Sağkol!*” diye haykırdı Lucretia. “Ağabeyiniz mi? Ah cinsinin en biricigi, en güzeli! Dilerim ki Tanrı onu İngiltere'den sağ salim uzaklaştırsın! Hayır, o kim olursa olsun aynı şeyi dilerdim, çünkü o hakikaten yürekli biri.” dedi Lewis. “Vah benim canım, insafsız Hardyman'im!” diye haykırdı Diana. “Hardyman'in mi? Ah! Bilseydim... O zaman sevecen bir ağabeyin yaşamına dair umutların olurdu...” dedi Lewis. Ardından Lucretia'ya döndü ve devam etti “Ben yine de sizin pek kıymetli sohbetlerinizle yaşama tutunmaya çalışacağım madam. Böylelikle cennetin yegâne nimetlerine karşı hazırlıklı olabilirim. Ancak Tanrım! Konuşmak yüreğimi tüketiyor. Ve sanki tüm dünyam dönüyor, tıpkı demir atmış bir geminin medcezirle

sarsıldığı gibi. Daha fazla dayanamayacağım.” diye sonlandırdı sözlerini Lewis. Bu sözler üzerine hanımlar feryat etti. Lewis iç çekti ve elini uzatabildiği kadar kapıya doğru uzattı. Refakatçi hizmetli durumu fark edip genç hanımefendilere, Lewis’in onlar odadan çıksın diye işaret ettiğini söyledi. Aslında mümkünse bir süre dinlenebilmesi, en azından konuşmak mecburiyetinde kalmaması ve etrafıyla fazla ilgilenmemesi için, genç hanımefendilerin bunu yapmaları elzemdi. Biraz gönülsüz de olsa bu mecburiyeti yerine getirdiler ve kendi odalarına geçtiler; ardından neredeyse iki saat boyunca ah vah edip, ağlayıp, birlikte kara talihlerinin yasını tuttular. Tam o sırada, tüm bu tatsız olayın üzüntüsünden nasibini almış olan hala aniden aceleyle kapılarına gelip, Sör Henry Hardyman’ın aşağıda olduğunu, kızı Lucretia’yı eve götürmek için geldiğini haber verdi. Bu, genç hanımları hem şaşırtmış hem de tedirgin etmişti. Hala onlara, beyefendinin oğlunu aradığını ve ne dese de genç Hardyman’ın burada olmadığına, babasından ayrıldı ayrılalı hiç bu evde misafir edilmediğine Sör Henry Hardyman’i ikna edemediğini söyleyince, kızlar iyice huzursuz oldu. “Ama şimdi gelin aşağı yanına inin hemen, yoksa onun buraya gelmesinden endişe ediyorum.” dedi. Lucretia inmesi gerektiğini biliyordu, diğeri de orada yalnız kalamazdı. Böylece birlikte aksi yaşlı beyefendinin yanına gittiler. “Saygılar hanımefendi.” dedi Diana’ya. Ardından Lucretia, diz çöküp selamladı babasını, onu kutsasın diye. “Pek iyi, pek iyi.” dedi babası baştan savma

bir şekilde. “Tanrı seni korusun! Ağabeyin nerede ha? Ağabeyin nerede?” diye sordu. “Bilmiyorum efendim. Buraya geldiğimden beri onu görmüşlüğüm yok.” diye yanıtladı Lucretia. “Yani, bu salona geldiğinden beri onu görmedin, öyle değil mi?” diye sordu babası. “Demek istediğim efendim, tüm inandıklarınız ve Tanrı'nın nimetleri üzerine yemin ederim ki, onu en son sizinle beraber kendi evimizin bir mil yakınında, bizi yolcu ettiğinizde görmüştüm.” diye cevap verdi kızı. “Eh! Lucretia, peki! Dikkat et de ne benim ne de göklerin lanetini üzerine çekme!” dedi, duyduklarına inanmayan ihtiyar. “İnanın bana efendim, Lucretia onu görmedi, doğruyu söylüyor.” dedi Diana. “Neden Miles'a bu kadar ilgili ve düşkünsünüz hanımefendi?” diye hiddetle çıkıştı yaşlı soylu. “Öyle ki, sizden başka onu kimsenin görmesine izin vermiyorsunuz. Kendi kız kardeşinin bile!” diyerek daha da çıkıştı Diana'ya. “Sizi anlamıyorum efendim. Tanrı'ya yemin ederim ki, sizden ayrıldığımız günden beri onu ben de görmedim.” diye yanıtladı Diana. “Hep aynı terane!” diye haykırdı kuşkucu ihtiyar. “Çabuk şundan vazgeçin! Bunlar hep göz boyama. Şeytani işlerle uğraşmak ne fena! Birileri yalan söylüyor işte! Çünkü iki gece önce çim topu sahasında, Miles çekinmeden değilse de duyacağım şekilde siz hanımefendiyi görmek istediğini dile getirdi! Ben de sizin, onun sevgilisi olduğunuzu düşündüğümünden, ona nazik ve babacan bir şekilde yükümlülüklerini bildirdim. Bunun üzerine, o gün hava kararınca hemen arkadaşlarının ve benim yanımdan

ayrıldı. O zamandan beri onu ne gören var ne de duyan. Şimdi hanımefendi, kararı siz verin! Onun buraya uğradığını ve hala da burada olduğunu düşünmekte haksız mıyım?” diyerek konuşmasını tamamladı yaşlı soylu. “Haksızsınız. Her biri de kati olarak durumun böyle olmadığını söylemişken ben de ekleyebilirim, gerekirse kitaba elimi basarım ki, oğlunuz, ne yeğenim Lewis seyahate çıktığından bu yana ne de öncesinde, hatırladığım kadarıyla, bu eve adımını atmadı. Eminim, ne yeğenim Diana, ne de kızınız hanımefendi sizden ayrıldıklarından beri onu görmedi. Doğrusu bayım, keşke Lewis de onu görmemiş olsaydı.” dedi hala. “Nasıl? Neden bahsediyorsunuz hanımefendi?” diye sordu yaşlı soylu. “Bay Lewis İngiltere’de mi? Ayrıca yakın zamanda oğlumu gördüğünü mü düşünüyorsunuz? Sözleriniz bunu ima ediyor gibi.” “Sör Henry, epey soru soruyorsunuz lakin hepsinde merakınızı gidermeye çalışacağım. Lewis Constance İngiltere’de; yani daha doğrusu şimdi yatak odasında, bey oğlunuz Miles Hardyman tarafından ölümcül değilse de ciddi şekilde yaralanmış durumda yatıyor.” dedi hala. “Ağzınızdan yel alsın! Böyle bir şey mümkün olamaz. Tüm bunlar inanılır gibi değil!” diye haykırdı baba. “Bakın efendim. Lewis’in İngiltere’den ayrılmadan bir süre önce yanına aldığı Fransız uşak Albert’i hatırlıyor musunuz? İşte kendisi burada.” diyerek konuşmasına devam etti Lewis’ in içeri giren uşağını gören hala. “Hımm!” dedi kuşkucu soylu ihtiyar ve “Evet, kesinlikle aynı kişi gibiler.” diye ekledi. “Evet, efendim,

ben O'yum, hizmetinizdeyim.” dedi uşak. “Efendin nasıl?” diye sordu Sör Henry. “Neredeyse bey oğlunuzun bıraktığı kadar kötü, ben yalnızca kanamayı durdurdum, şimdi de biraz kestiriyor. Doğrusu sırf yaşasın istediğim için umudum var.” diye cevapladı Albert. Sör Henry, “Ne zaman oldu bu olay?” diye sordu. “Üç saat olmamıştır.” diye yanıtladı diğeri. “Mesele neydi?” diye sordu Sör Henry. “Her iki taraftan da kaynaklanan tatsız bir yanlış anlaşılma mevcut. Anladığım kadarıyla oğlunuz, efendimi tanımadığından olacak, onu rakibi bellemiş, sonra da sevdiği kadın üzerinde hak iddia etmekten vazgeçmesini söylemiş. Benim efendim de kızınız Hanımefendi Lucretia'yı kastettiğini sandı. Bayım, anladım ki, efendim Lewis ona çok âşık.” dedi uşak. “Oh, aman ne iyi (!) Sonra? Devam et!” diye homurdanarak konuşmasını böldü uşağın. “Sonra hakkı olanı almak için onunla yüzleşmeye karar verdi ki yüzleşti de. Ancak bey oğlunuz bindiği at kadar kuvvetli! Açtığı yara da pek vahim!” diyerek sözlerini tamamladı uşak. “Ne tarafa gitti, söyler misin?” diye sordu baba. “Söyleyebilirdim ama söylemem, bu bana düşmez. Efendim onun yakalanmasını asla istemezdi; eh, itiraf edeyim oğlunuz hayli cesur biri.” dedi uşak. “Ama bana söyleyebilirsin. Onu kanun önünde ifşa etmeyeceğimden emin olabilirsiniz: Üstelik Tanrı izin verir de efendin iyileşirse yargılanmasına gerek kalmaz. Şimdi lütfen söyle!” dedi yaşlı soylu. “Affınıza sığınırım efendim.” dedi Lewis'in sadık uşağı. “Belki Efendim merakınızı giderebilir, onunla uygun bir biçimde

görülebileceğiniz zamanı size bildiririm. Saygılarımla efendim.” dedi, reverans yaptı ve dışarı çıktı. Oğlunun bu havadisi yaşlı soyluyu tuhaf bir şekilde mahcup etmişti. En çok da oğlunun yokluğu zihnini altüst ediyordu. Odanın içinde çılgın gibi bir oraya bir buraya yürüyor, of çekiyor, sinirden köpürüyor ve gözlerini ürkünç bir şekilde devirip duruyordu. Yoldan gelen her at sesine, zannedersiniz oğlu kadar çevik, atıkçe kalkıyordu; olur da bu yolculardan biri beyhude beklediği oğlu çıkar diye. Sonra dönüp feryat etti: “Lucretia! Ağabeyin? Ağabeyin nerede? Ah oğlum benim! Şu ihtiyarlığımın sevinç, gurur ve huzur kaynağı! Ne diye benden kaçırıyorsun?” Sonra kendi kendine genç Hardyman’ın ağzından cevap verdi: “Ama baba sen bana o kadar milletin, dostlarımın gözü önünde vurdun.” Bu sefer Yaşlı Hardyman kendi cevabını söylüyordu: “Hadi ama Miles, bir anlık öfkeydi, öfke. Gençlik insana hatalar yaptırır, bırakalım yaşla gelen tecrübe bu hataları düzeltmesin, daha mı iyi?” “Miles, seni çok sevdiğimi biliyorsun evlat. Seni şu dünyanın servetinden de canımdan da çok seviyorum. Kaçıp giden sevgili oğlum, gel kucaklaşalım. Sana hayatını vereni kırmamak için acele et!” Yumuşak kalpli, kederli hanımefendiler acılarını gözyaşlarıyla ifade ederken yaşlı soylu da bu şekilde feryat etti. Geçirdiği bu sevgi dolu feryat nöbetleri sona erdikten sonra, tam tersi bir kızgınlıkla oğlunu en olmayacak, en ağır cezalarla tehdit etmeye başlıyordu. O kadar ki, oğlunun ne tarafa gittiğini Sör Henry'e söylemesi için Lewis'i ikna etmeyi düşünen genç hanımlar, artık böyle bir

öneride bulunmaktan korkuyorlardı. Sonunda akşam yemeği servis edildiğinde, Diana büyük bir çaba sarf ederek, yaşlı soyluyu yemek masasına oturmaya ikna etti. Aslında, hiçbirinin iştahı yoktu; acıları onları ziyadesiyle doyurmuştu. Saat beş gibi, Albert efendisiyle uygun bir şekilde konuşabileceğini bildirdi yaşlı soyluya; ama on dakikadan fazla rahatsız etmemesini istirham etti. Böylece, peşinde genç hanımefendiler ve hala, yukarı çıktı. Elini yattığı yerden hafifçe kaldıran Lewis, ilk konuşan kişi oldu. İç çekerek Sör Henry'ye: “Umuyorum ki bu talihsizliğe acırsınız ve beni, yani tüm bunların en büyük sorumlusunu affetmeye çalışırsınız. Tüm bu yaşananlar, hem şu yaralarla hem de yalnızca arkadaşlığımı isteyebileceğim bir beyefendinin sohbetinden mahrum bırakmakla bana kat kat eziyet etmekte.” “Tanrı ikinizi de birbirinize yaptıklarınızdan ötürü bağışlasın! Sizi böyle görmek beni üzüyor, üstelik oğlumun uğursuz eliyle bu hale geldiğinizi bilmek daha da üzüyor. Keşke burada olsaydı...” diye ekledi yaşlı soylu. “Öyleyse ben, yaramın ölümcül olmadığından emin olduğum ana kadar buraya gelmezdim, ki şu an da ölümcül olmadığına inanıyorum.” diyerek karşılık verdi Lewis. “Sizden bir iyilik isteyeceğim bayım. Yalvarırım geri çevirmeyin.” dedi Sör Henry. “Bana buyuracağınız şey çok zorlu bir mesele anlaşılan efendim.” dedi Constance. “Hayır, oğlumun nereye gittiğini söylemek ya da uşağınıza söylemesini emretmek o kadar da zor olmamalı.” diye yanıtladı yaşlı soylu. “Şimdiye dek Bristol'e varmıştır.” diye cevapladı Lewis.

“Gittikleri yön buydu.” diye ekledi uşak. “Pek değerli, nazik dostum, size çok teşekkür ederim! Bu nezaketinize layık olmaya çalışacağım. Şimdi kendinizi nasıl hissediyorsunuz? Ona göre, eğer hala o şehirdeyse, kendisine uşağımla haber göndereyim.” dedi bağıri yanık baba. “Oldukça iyi hissediyorum, tabii sevimli kızınızın bende açtığı yaraların arkadaşım olan oğlunuzun açtığı yaralardan daha ölümcül olmadığını varsayarsak!” diye karşılık verdi Lewis. Lucretia utanıp kızardı. Lewis konuşmasına devam etti, “Uşağım bu civardaki en iyi hekim ile cerrahı çağırttı, her an gelebilirler, ben de o zaman bedenim ne durumda doğru dürüst öğrenirim.” “Ben de o zamana dek ulaşımı bekleteyim öyleyse.” dedi Sör Henry. “Sizin takdirinize kalmış efendim.” diye karşılık verdi Constance. Tam sözünü ettikleri sırada işin ehilleri yetişti: Cerrah, yarayı baştan iyice inceledi. Yaranın çok büyük olduğunu ancak öldürücü olmadığını söyledi; kan kaybı tüm bu durumların içerisinde en tehlikeli olandı. Bu yüzden taşranın şifa tanrısı uşağıın yaptığı ilk müdahaleyi takdir etti; kendisi de hemen bir pansuman yapıp tedaviyi hekime bıraktı. Hekim ateş düşürücü olarak birkaç özel ilaç ve şurup yazdı. Cerrahın da yapmış olduğu gibi hiç tereddüt etmeden ücretini aldı, sonra her ikisi de oradan ayrıldılar. Yaranın ölümcül olmadığını işiten Sör Henry, Lewis'in kız kardeşi ve oğlana tamamen âşık olan kızı Lucretia kadar mutluydu. Oğlunu araması için derhal Bristol'e bir adam gönderdi. Ulak kısa zaman içinde, söz konusu beyefendi ile uşağıının, tahminen

önceki gün Londra'ya giden bir gemiye binmiş oldukları haberi ile geri döndü. Bu haberi alan yaşlı soylu resmen cinnet geçirdi. Adama sordu: Ne diye mektubu oğluna ulaştırmamıştı? Neden ona zavallı, terkedilmiş ihtiyar babasının, onu anlayışlı bir babanın şefkatiyle karşılayacağını söylememişti? Oğluna, dönerse, hanımefendi Diana'ya kavuşacağını teminatını neden vermemişti? Ve daha bir sürü acayip soru... Bunları yanıtlayabilecek tek kişi de ulaktı. Ulak titreyerek; öncelikle mektubu oğluna iletemediğini, çünkü onu bulamadığını; ikinci ve son olarak, tüm bu sorulara cevaben, genç beyefendiye bunları söylemeye kalkışmadığını, çünkü kendisine böyle bir şeyin emredilmediğini, haliyle de efendisinin kalbine girip düşüncelerini okuyamayacağını söyledi. Akli başında herhangi bir adama, ulağın savunması yeterince makul ve anlaşılır gelirdi gelmesine ama Sör Henry öylesine çileden çıkmıştı ki, zavallı ulak merdivenlerin yarısından aşağı atlayıp kaçmaya devam etmeseydi, canından olurdu. Kovalamaca sürdü, ta ki Sör Henry kapısını açık bulduğu ahırın önüne gelene kadar. Sör Henry ahıra girdi. Hiçbir uşağı beklemeden, yaralı beyefendiyle ya da hanımlarla vedalaşmadan, kızına kendisinin ardından ne zaman eve geleceğini bile emredemeden, atına semerini kendi vurup, yalnız başına yola koyuldu. Ancak, beraberinde dışarı çıkan uşak, şans eseri onu at üzerinde uzaktaki kapıdan çıkarken gördü. Vakitlice peşine düşüp, malikâneye bir buçuk mil kala Sör Henry'e arkadan yetişti. Malikâneye üç

saatten daha kısa sürede vardılar. İki taraf da gelene kadar tek kelime etmemişti. Yalnızca, ara sıra dertli babanın iç çekişi ya da iniltisi duyuluyordu; ıstırabı öyle şiddetliydi ve sağlığını öyle bozmuştu ki, mecburen doğruca yatağına gitti. Ciddi derecede ateşlenmişti ve buna tuhaf bir sayıklama hali eşlik ediyordu, ya da daha ziyade, tamamıyla bir delilik hali içindeydi. Aynı gece, çok geç de olsa hanımefendi Lucretia durumdan haberdar edildi. Bu haberle şok oldu, sarsıldı. Hem sevdiğinin hem de babasının bu hali onu baygınlığın kollarına attı. Ayılması biraz zor oldu, kendine geldiğinde müthiş bir kafa bulanıklığı ve elemle hanımefendi Diana ile vedalaştı; ancak ayrılırken iyileşmesini geciktirir korkusu ile Diana'nın ağabeyine görünmeye cesaret edemedi. Abartısız bir çabuklukla babasının yanına götürüldü. Güzel ve müşfik kızı, yaşlı soyluya öyle bir özen ve ciddiyetle baktı ki, on gün sürmeden ateşi iyice düşmüş, sayıklamaları durmuş ve çevresindeki herkesi tanıyabilir hale gelmişti. Sadece ara sıra, oğlunun aklına düşmesi nefesini kesiyor ve dengesini altüst ediyordu. Bununla birlikte, kızının kendisiyle hürmetle ilgilendiğinin farkındaydı. Farkında olmamak mümkün değildi; uykusuzluktan rengi solmuş, zayıflamıştı. Babası huzursuz oluyordu. Kendisi iyileşirken, kızı hasta olmuştu. Sör Henry odanın çevresinde kalkıp yürüyebilecek duruma gelir gelmez, bu sefer yataklara düşen Lucretia olmuştu. Babasının henüz tam anlamıyla atlatamadığı hastalığa kendisi de yakalanmıştı; ateşi yüksekti ancak o kadar sık

sayıklamıyordu. Sayıkladığı zamanlarda, yaralı sevgilisi Lewis Constance'a olan tutkusu zuhur ediyordu; sanki onun olumlu gidişatı hakkında günlük mektup almıyormuş gibi, “Canı nasıl da büyük tehlikeye girmiş...” diye inliyordu. Sonra yine, kardeşinin yokluğundan yakınıyordu, ama daha çok sevdiğinin yokluğundan. Bunu işiten baba, genç Constance'a yolculuk yapabilecek duruma geldiğinde, kız kardeşini de alıp gelmesi için onu evine davet etti. Lewis hemen ertesi gün çıkageldi ve Diana ile birlikte halsiz durumdaki genç hanımefendi'yi odasında, uygun bir zamanda ziyaret ettiler. Bu ziyaret, onun iyileşmesini sağlayan tek sebepti, çünkü aşığını ve arkadaşını görmek en besleyici şurupları içmekten daha etkiliydi. Sör Henry, kızının tümüyle sağlığına kavuşması için bu iki aşığı bir araya getirdiğinde, genç kız kısa zaman içinde yataktan kalktı; birkaç hafta sonra Lucretia'nın güzelliği ve direnci her zamanki canlılığına döndüğünde, babası düğün gününde kızına çifte çeyiz verdi: On bin pound ve evlilik onayı. Baba düğünü varlığının yettiğince masrafla ve kederinin müsaade ettiği neşeyle kutladı. Oğlunu kaybetmenin verdiği acı; kuzgunların, başka başka yırtıcı kuşların kırların ve ölen insanların çevresini kuşatması gibi onu kuşatmış, sağında solunda, tepesinde ötmekteydi. Birkaç ayda hüznü öyle bir hal aldı ki, ona varlığı ve sohbeti tiksiniç gelmeyen tek şey yarasalar, baykuşlar ve gececi kuşlar olmuştu. Dahası, bir tanecik kızından bile köşe bucak kaçıyordu. Kısacası, bu durum onu tümüyle ele geçirmişti, o kadar ki günlerce bir şey

yiyemedi. Sonunda, iki gün iki gece tek kelime etmeden yatağından çıkamaz hale geldi. Bir yandan, damadı ile kızı, geceleri babalarına sırayla refakat ediyorlardı. Üçüncü gece, ihtiyar derin bir iç çekti, acınası bir iniltiyle son bulmuştu bu iç çekiş; yanı başında oturan gözü yaşlı Lucretia'sına zayıf bir sesle "Lucretia! Lucretia!" diye seslendi. Babası kadar hüzünlü olan kızı, ona üçüncü kez seslenene dek babasını duymadı. Duyduğu anda diz çöküp babasının uzattığı eline sarılıp, iki gözü iki çeşme karşılık verdi, "Evet efendim, benim, Lucretia'nız, sizin hürmetkâr, itaatkâr, müşfik Lucretia'nız, kederli kızınız." "Tanrım, sen kızımı koru! Ben artık gidiyorum..." diye halsizce konuşmasını sürdürdü. "Ey Miles! Şimdi gel de sevgili babanla son bir kez vedalaş! Beni ebediyen mi terk ettin? Gelip de canını vermekte olan babanın rızasını almayacak mısın? Şu hâlde ben senin için arkandan dua edeceğim: Onu koru! Ey Rabb'im! Onu koru! Merhametli Tanrı'm oğlumunu koru! Miles'ımı!" diyerek yakardı. Artık dili dolanmaya başlamıştı, kızı acı acı feryat etti. Sese uyanıp telaşlanan kocası, geceliği üzerinde hızla yanlarına vardı, eşiyile yatağın yanı başında diz çöküp ölmekte olan babasından, kendileri için hayır duasını ve rızasını istediler. Görünen o ki, bu acı feryat, canını vermekte olan beyefendinin uçup gitmekte olan ruhunu bir süreliğine geri çağırılmıştı, ellerini mümkün olduğunca hareket ettirerek gözlerini havaya dikip, kısık bir sesle: "Tanrı ikinizi de korusun! Tanrım bana merhamet et! Tanrım Miles'ı!.." ve ruhunu teslim etti. Ölümüne, hiç kuşkusuz, hanımefendi ve

kocasının ah edişleri, gözyaşları ve yürekten gelen ağıtları eşlik etti. O çabuk parlayan biriydi, ancak kesinlikle İngiltere'nin iftihar edebileceği kadar iyi bir baba, iyi bir dost ve de iyi bir komşuydu. Cenazesi, asaleti ile itibarına yakışır şekilde törenlerle uğurlandı. Genç mutlu çift, vefat eden babalarının rızasını, karşılıklı sevgilerinde ve daimi mutluluklarında her zaman hissetti. Fakat ne yazık ki erkek kardeşleri için durum böyle olmaktan çok uzaktı. Şimdi sizlere biraz da onun akıbetinden bahsedeyim.

Ya Sör Henry'e geri dönmesini ya da yurtdışında ona kader ortağı olmasını önerdiği uşağı *Sağkol* ile birlikte Bristol'den yola çıkıp Londra'ya vardı. Sadık uşak, yüksek bir mevki için ona hizmet etmeyi bırakmaktansa, onun hizmetinde kalıp mutsuz olmayı yeğlediğini söyledi. İyi kalpli efendisi, buna karşılık ona sarılarak “Artık uşağım değil, dostumsun! *Sağkol* değil, *Gerçekdost*’sun! Bana gelince, ben de artık *Heptenyok*’um! Bu ad benim acınası halime pek uygun.” dedi. Ne yapacakları konusunda bir süre tartıştıktan sonra atlarını sattılar ve o dönem savaşın merkezi olan Almanya’ya doğru gemi ile yola çıktılar.

Miles, kişiliği ve becerisi sayesinde çok geçmeden orduda üst yetkililere tavsiye edildi; arkadaşı *Gerçekdost* da kabul görmüştü. Her ikisi de aynı alay ile bölükte gönüllülerdi ve daha ilk çarpışmalarında cesur İngiliz adamlarına yaraşır şekilde savaştılar. Özellikle de şimdi kendisine *Heptenyok* olarak hitap etmemiz gereken Miles, bölük komutanı ile teğmeninin öldüğü o günde,

yaptıklarıyla öylesine öne çıkmıştı ki yeni bölük komutanı kendisi; yeni teğmen de arkadaşı *Gerçekdost* oldu. Bir sonraki meydan savaşında *Gerçekdost* öldürüldü ve *Heptenyok* dostunun intikamını yeterince düşman kurban ederek aldıktan sonra fena halde yaralandı. Cesareti o kadar olağanüstüydü ki korgeneral tarafından süvari birliği komutanlığını kabul etmesi istendi; bu da ona gözü pekliğini ve önderliğini sergileyebilmesi için devamlı ve yeni fırsatlar kazandırdı. Tüm bu üç-dört yıllık süre boyunca maaşından dolayı bolluk içinde yaşamıştı; savaşın sona ermesiyle, kendinin olan mücevherleri ve parayı kullanmak zorunda kaldı, zira maaşı büyük ölçüde tükenmişti. Ancak, en sonunda tüm para kaynağı yaklaşık elli-altmış pound'a kadar düşmüştü. Hal böyle olunca, ülkesi İngiltere'ye dönmeyi düşünmeye başladı; nitekim, birkaç hafta içinde de döndü. Kulede, majesteleri Kral II. Charles'ın birkaç subayına göründü; oldukça sıradan bir üslupla, ancak anlaşılır ve düzgün bir şekilde bu subaylardan birine kendini tanıtır, o subayın emri altına girmeyi ve beraberinde nöbet tutmak istediğini söyledi. Subay büyük bir memnuniyetle onu işe aldı. O zamanlar Kraliyet Ailesi'ne görevi iade edileli on iki aydan fazla olmamıştı. Davranışları sayesinde, nöbet yerindeki hem subayların hem de erlerin sevgisini kazanmıştı. Görevini son derece dakik bir şekilde ve harfiyen yerine getirir, görevde olmadığı zamanlarda azıcık para kazanabilmek için güç gerektiren işlerde çalışırdı. Bir ikindi vakti kule hendeğinin temizlenmesine yardım ederken, -çünkü

suçunun bedelini böyle gönüllü cezalarla ödeyebilme umuduyla en zorlu işleri dahi yapmayı reddetmiyordu – o yöne doğru gelen oldukça şık giyimli bir beyefendi onu çalışırken gördü. Yüz hatları bir-iki yara izi taşıyor olsa da bu yüzü bir yerden tanıyorum düşüncesiyle ona dikkatlice baktı. En sonunda tam anlamıyla emin oldu, bu tahmin ettiği kişiydi; böylece askere dönüp “Rica ediyorum arkadaşım! Burada ne yapıyorsunuz böyle?” diye sordu. Bahtsız beyefendi kendi memleketinin belirgin aksanıyla “Kule hendeğinin temizlenmesine yardım ediyorum pek tabii, efendim, neden bundan hoşnut olmadınız?” diye karşılık verdi. “Hava çok sıcak da susamadınız mı? Bir şeyler içmez miydiniz?” diye sordu Miles’a. “Ah evet efendim, hem de nasıl!” diye yanıtladı asker. “Eh, ben size testiyle biraz içecek getireyim; en iyi içki nerededir?” diye sordu beyefendi. “Şu ötede, kapısının önünde asker olan han var ya, işte en iyi içki orada olur. Ölçüleri de iyidir pek tabii: Ben de size arkadan yetişirim.” dedi Miles. “Dediğiniz gibi yapayım” dedi beyefendi, sonra doğruca gösterdiği yere gitti; zar zor bir yere oturdu ve içki sipariş etti. Miles geldiğinde, beyefendi ona bir kadeh uzattı; kendi de bir kadeh aldı. Asker *Heptenyok*, içkiyi hızla kafasına dikip beyefendinin önünde eğilerek, “Sağ olun efendim. Tanrı sizden razı olsun! Karşılığında verebileceğim tek şey sevgim ile minnetimdir,” diyerek ayrılıyordu ki onunla henüz işi bitmemiş olan bu beyefendi, asker daha yarım günlük işinin olduğunu, işine dönmesi gerektiğini ve on dakikalık bir iş de olsa dünyayı

verseler asla kimsenin hakkına girmeyeceğini açıkladıktan sonra, zor da olsa onu bir iki dakika daha oturmaya razı etti. “İnanıyorum ki çok dürüst bir arkadaşsınız; ancak affınıza sığınırım, tüm gün çalışmanızın karşılığı olarak payınıza düşen nedir?” diye sordu. “On sekiz peni.” diye yanıtladı *Heptenyok*. “Alın bakın, bu sizin için.” diye yanıtladı beyefendi. “İyi ama benim günlük işimi kim bitirecek?” diye sordu asker. “Sizin yerinize işi yapacak herhangi birini bulun, ona ödeme yaparım.” diye cevap verdi. “Asker arkadaşlarınızdan birini bu nezaketi göstermeye ikna edemez misiniz?” diye sordu tekrar. “Edebilirim efendim. Tanrı'ya şükür sevenimiz yok değil. İşte bu dürüst dostum Frank, kuşkusuz bana çok yardımcı olacaktır: Öyle değil mi Frank?” diye sordu. “Tüm kalbimle Tom.” diye yanıtladı yoldaşı. *Heptenyok*'un yeni ahbabı, “İşte arkadaş, on sekiz peni de sizin için.” dedi. “Teşekkür ederim efendim.” diye karşılık verdi asker, “Fakat bu işin karşılığı dokuz penidir.” diye ekledi. “Bu işin karşılığının bir önemi yok, bundan daha azını vermeyeceğim size” dedi beyefendi. “Tanrı sizden razı olsun efendim!” diye haykırdı asker. Testideki lezzetli içeceği bir yudumda içti; *Heptenyok*'un kazmasını küreğini alıp işine baktı. “Şimdi, yakınlarda iyisinden varsa şöyle gidip birlikte birer kadeh şarap içelim. Çünkü sizin kudretli, dürüst bir adam olduğunuza inanıyorum ve sizinle adamakıllı arkadaş olmak istiyorum.” dedi yabancı. “Dediklerinizi gözetmek boynumun borcu efendim, ayrıca kanımca siz de batı tarafındasınız; çünkü dediğiniz

adamakıllı lafı bizim memlekette çok kullanılır, pek tabii.” diye yanıtladı *Heptenyok* yine aksanıyla. “Yakında yavaş yavaş bunlardan laflarız: Bu arada ben de hanın ücretini ödeyeyim, sonra sizin beni götüreceğinize yere yürürüz.” diye karşılık verdi diğeri. “Uzun sürmez, pek tabii. En iyi şarabın ve İngiliz birasının tepenin oradaki *Gun* denilen yerde olduğu söylenir.” dedi *Heptenyok*. Kısa sürede vardılar, kendilerine bir oda ayarladılar ve içtikleri şarap beyefendinin umduğundan da iyiydi. Kişi başı bir-iki kadeh içtikten sonra, arkadaşı *Heptenyok*’a memleketini sordu. Asker, “Somersetshire’lıyım, pek tabii.” dedi. “Öyleyse Sör Henry Hardyman’ı duymuşsunuzdur belki?” diye sordu yabancı. “Duymam mı?! Duydum pek tabii; kendisini sık sık görmüşlüğüm vardır. Ah, malikânesinde annem ile ben birçok kez iyi içecekler içip, leziz etler yedik.” diye yanıtladı diğeri. “Hımm! Anlaşılan anneniz ve siz onu tanıyorsunuz o zaman, öyle mi?” diye sordu beyefendi. “Hıhı, pek tabii, adamakıllı tanırız, demek istediğim simaen adamakıllı tanırız, simaen.” diyerek yanıt verdi. Yaklaşık iki saate yakın sohbet ettiler. Bu süre zarfında beyefendi karşısındaki kişinin, başlangıçta tahmin ettiği gibi Miles Hardyman olduğundan emin oldu. İlk konuşmalarında Miles, adının *Tom Lostall* (namı diğeri *Heptenyok*) olduğunu ve beş yıldır asker olduğunu söylemişti; önce çavuşluk rütbesi almıştı, ardından süvari eri olma şerefine nail olmuştu ki bu övünç duyabileceği en onurlu görevdi. Sonunda yeni arkadaşı, Miles’a ertesi gün öğleden sonra saat üçte görüşüp görüşemeyeceklerini

sordu. Miles o saatte görev yerinde bulunması gerektiğini ve o anda kuledeki nöbetçileri komuta edecek olan teğmenden izin almadan adım atamayacağını söyledi. Arkadaşı onun adına bir-iki saatlik izin alabilmek için uğraşacağını söyledi. Beyefendi içtikleri şarabın hesabını ödeyip Miles'a olur da daha şarap içmek isterse diye bir altın bıraktı. Ardından ertesi gün görüşmek üzere oradan ayrıldı. Miles, arkadaşı gidince o gün başından geçenleri düşünme fırsatı buldu. Bu beyefendinin yüzünü daha önce görmüş, sesini daha önce işitmiş olduğunu düşündü, ama nerede nasıl çıkaramadı. İkinci bir görüşmelerinde onu daha önce nerede gördüğünü anımsayabileceğini umuyordu. Ertesi gün öğleden sonra, arkadaşı, üzerinde kılıcı olmasa da beyefendi gibi görünen başka biriyle kendi matem arabasından indiğinde saat tam üçtü. Kara uşak giysileri içinde iki tane ayakçı eşlik ediyordu arkadaşına. Beyefendi, nizam karakol subayının nerede olduğunu sorduğunda Miles görev başındaydı. Asker *Gun*'da olduğunu söyledi. Beyefendi doğruca teğmenin yanına gidip, Tom Lostall yani Miles adına, birlikte biraz şarap içmek için bir-iki saatliğine izin istedi. Teğmen isterse bir iki hafta beraber vakit geçirmelerine göz yumabileceğini, çünkü tüm alay içinde Tom'dan ne daha itaatkâr ne de daha iyi bir asker olduğunu söyledi. Ayrıca onun itaatkâr olduğu kadar cesur da olduğunu ekledi. Beyefendi onun hakkında böylesine iyi şeyler duyduğuna sevindiğini söyledi. Arkadaşı için izin aldıktan sonra, saygılarını sunup Miles'ı almak için geri döndü. Güvenilir nöbetçinin

yanına geldiğinde, ona kapıyı açmasını buyurdu ve subayın izin verdiğini söyleyerek Miles'tan arabaya binmesini istedi. “Ah! Efendim, subay izin vermiş olsa da onbaşından onay alıp içim rahat edene dek görev yerimden ayrılamam, ayrılmam da!” diye yanıtladı Miles. Bunun üstüne tek söz söylemeden beyefendi bir kez daha subayın yanına varıp askerin cevabını ilettili. Subay gülümsedi ve beyefendi gittiğinde beraberinde onbaşını göndermeyi unuttuğunu söyleyerek, beyefendiye ikinci bir iş çıkardığı için özür diledi. Hemen sonra onbaşını çağırıp, gidip Miles'ı rahatlatmış diye beyefendi ile birlikte gönderdi. Miles azıcık zor da olsa arabaya binmeye razı oldu. Leadenhall Caddesi'ndeki tavernalardan birine gittiler. Burada bir-iki şişe içtikten sonra arkadaşı, at arabasında kendisiyle birlikte gelen beyefendinin mekânın bir başka bölümünde onunla görüşmek istediğini söyledi. Miles şaşırılmıştı, ciddiyetle arkadaşının yanında gelen adama baktı; adamın kılıcının olmadığını görünce kendi kılıcını da bıraktı ve birlikte yan bölmeye geçtiler. Burada yabancıya, kendisiyle ne işinin olduğunu sordu. Yabancı adam onun beden ölçülerini alması gerektiğini söyledi. Ardından Miles, “Nasıl? Ölçülerimi mi alman gerekiyor? Buna gerek yok, sana boyumun kaç olduğunu söyleyebilirim. Boyum 6 fit 2 inç⁴.” dedi. “Öyledir tabii... Ancak, efendim ben bir terziyim, bir ya da iki, ya da işte arzu ederseniz yarım düzine takım elbise dikeceğim size.” dedi terzi. “Rica ediyorum iyi kalpli bay terzi, benimle alay

⁴ 190 cm

etmeyin; yoksul bir arkadaş olabilirim ama aptal değilim pek tabii.” diye yanıt verdi Miles. “Alay etmiyorum, gerçekten efendim.” diye yanıtladı terzi. “Parasını kim ödeyecek?” diye sordu Miles. “Arkadaşınız. Yan taraftaki beyefendi. Ben kendisinin sözüne itibar ederim, dahası, sizin ısmarlayacağınız takım sayısınca, ücreti ne olursa mali destekçi olacağına söz verdi.” dedi terzi. “Ah, yemin ederim ki o düzgün ve saygıdeğer bir beyefendi; onu sevmemek, ona minnettar olmamak mümkün değil!” diye haykırdı Miles. Sonra terzi ölçülerini aldı ve beyefendinin yanına döndüler. Bir-iki şişe içtikten sonra beyefendi Miles'a bir sonraki nöbetinin ne zaman olduğunu sordu. Miles dört gün sonra aynı görev yerinde olması gerektiğini, zira çok asil bir yüzbaşı, aynı zamanda iyi bir subay olan kıdemlisinin o sıralarda nöbetçiyi komuta edeceğini söyledi. Miles ile işi biten arkadaşları sonraki cumartesi üçte görüşmek üzere bir kez daha oradan ayrıldı. Sonraki cumartesi arkadaşları geri geldiğinde yüzbaşının *Gun*'da olup olmadığını sordu. Miles orada olduğunu söyledi. Bunun üstüne arkadaşları doğruca tavernaya gitti; yüzbaşı, teğmen ve asteğmen oradaydı. Beyefendinin ricası üzerine; yüzbaşı isterse Miles'ın onunla bir ay kadar kalmasına seve seve onay verdi. Bir de Miles'ın güvenilir ve görevine bağlı bir asker oluşuna dair birçok iltifat etti. Beyefendi biraz daha ileri giderek başka bir ricada daha bulundu: O gece onlara ve subaylara akşam yemeği vermeyi ve düşük rütbeli asker, Tom Lostall'a kıdemlileriyle birlikte akşam yemeği yeme onurunu

bahşetmelerini istiyordu. İlkin, yüzbaşı ile diğerleri isteksiz durdular, ancak sonunda, arkadaşı Tom için yaptıkları bütün iyiliklerin karşılığı olarak bunu yapmak istediğini söyleyen beyefendinin usandırıcı ısrarı, onlara bu nazik teklifi kabul ettirdi. Bu kez yanına onbaşıyı almayı unutmadan bu memnuniyet verici başarısıyla Miles'ın yanına vardı. Arabaya binmesi için yapılan bu ikinci davette Miles bu kez fazla resmiyet göstermemişti. Arabaya bindi ve beyefendinin tam karşısında terzinin yanında bir yere oturdu; ancak, arkadaşı onu yanına oturttu. Yine Leadenhall Caddesi'ndeki tavernaya gittiler. Genişçe bir odaya geçirildiler; burada altı dakikadan fazla kalmamışlardı ki beyefendinin uşakları ile Terzinin uşağı çıkageldi. Ellerinde iki ya da üç tane kocaman çanta vardı. Çantaların birinden gömlekler, yakalıklar, kuşaklar ve çoraplar; ötekinden, cenaze giysisi; üçüncüsünden, cenazelerde giyilen kara pelerin, uzun matem kurdelesi ile siyah bez ayakkabılar çıktı. Ayrıca Beyefendinin uşaklarından biri yas kılıcı ile kemer bıraktı masaya. Miles tüm bu gördüklerine şaşmış halde bakakaldı... Ta ki arkadaşı, "Hadi Tom!" diye haykırana dek. "Önce keten içliğinizi giyin! İşte burada!" deyip uşağına döndü, "Söyleyin de burada azıcık çalı çırpı yaksınlar! Yaz da olsa keten kumaşın havalandırılması gerekebilir, odada pis ve soğuk bir rutubet olabilir; ateş bunu savuşturacaktır." diye ekledi. Miles hala hayret içindeydi. Ateş iyice tutuşturulduktan sonra beyefendi bir gömlek alıp havalandırdı. Bu arada uşaklarından birine Tom'un

soyunmasına yardım etmesini emretti. Bunun üzerine Miles'ın yüz ifadesi tuhaf bir şekilde değişti ve arkadaşına kendi giysilerini kendi çıkartabilecek yaşta ve beceride olduğunu söyledi. Bu nedenle, hiçbir *valet de chambre*'dan⁵ - onlar böyle diyordu- yardım almadı. Bir yandan da böylesine saygıdeğer bir beyefendinin kendisi için gömlek ısıtma zahmetinde bulunması onu utandırdı ve üzdü. “Ayrıca, pek tabii, gömleğimi kendim ısıtacak yeterli ısıya sahibim.” diye ekledi. Sonuç olarak, gömleğini, yakalığını, giysisini ve tüm aksesuarlarını Paris'teki en iyi bir *valet de chambre* kadar şık bir şekilde giyinip kuşandı. Miles giyindiğinde, arkadaşı, “İngiltere'ye döndüğünüzden beri sanıyorum ilk kez kendiniz gibi gözükyörsünüz.” dedi. “Ah! Kibarlık ediyörsünüz bayım! Kıyafetlerin marifeti... Ancak rica ediyörum efendim, niye yas giysileri giyinmem gerekiyor böyle?” dedi Miles. “Çünkü o kadar özel bir dostum vefat etti ki ne kadar yas tutsam az kalır. Bu nedenle istiyörum ki sevdiğim herkes benimle birlikte onun yasını tutsun; bu sefer sizin için fazladan üç takım elbise var.” diye yanıtladı beyefendi. Miles o zaman, bu ölümün babasının ölümü olabileceğinden kuşkulandı. Keder kendini Miles'ın gözlerinde gösterir gibi oldu. Bu durumu fark eden arkadaşı elini tuttu ve “İşte sevgili dostum. Aramızdan ayrılan dostumun anısına! Yaşımız genç olsa da ona öyle benziyörsünüz ki eşim ve kız kardeşimin yanı sıra sizi de çok seviyörum.” diye ekledi. “Ah, efendim!” dedi,

⁵ Erkek hizmetçi (Fr.)

mendilini katlayıp gözlerine götürürken “Buna layık olacak ne yaptım?” diye sordu tekrar. “Size söyledim. Hadi, gelin! Kadehinizi alın da eşlik edin!” diye yanıtladı. Dediği gibi yaptı; sohbet konusunun değişmesinden nispeten memnundular. Saat beşi çeyrek geçe, beyefendi hesabı istedi ve beraberinde yalnızca Miles ile *Gun* tavernasının yolunu tuttular. Mekânda çabucak üst düzey bir akşam yemeği hazırlanmasını emretti. Bu sırada askerlerden mümkün olduğunca uzak bir bölmede, beraber biraz oyalandılar. Miles yeni arkadaşına, yurt dışında yaşadığı bütün talihsizlikleri, İngiltere'den ayrılmasının gerçek nedenini gizleyerek anlattı. Bir saatten fazla bir süre sonra, akşam yemeğinin servis edileceğini haber vermek üzere bir garson çıkageldi. Hemen bir arada duran subayların yanına geçtiler; yanlarında bir-iki tanıdık beyefendi de vardı. Hepsi öncelikle kendilerini davet eden beyefendiyi selamladı. Ardından Miles'a dönüp daveti veren beyefendinin arkadaşının, başka biri olduğunu sandıklarını, Tom Lostall'ın akıllarının ucundan bile geçmediğini söyleyerek Miles'a övgüde bulundular. Hepsi yerine yerleştğinde yüzbaşı “Nerede bizim sadık ve değerli dostumuz Bay Thomas Lostall?” diye sordu. “Pek saygıdeğer yüzbaşım! İşte buradayım, naçizane sizlerin ve diğer soylu subaylarımın emrindeyim.” diye yanıtladı Miles. “Vay be! Tom! Doğrusu, sen ilk geldiğinde bu cesur yüzü daha önce görmüş olmalıyım diye düşünmüştüm.” diye haykırdı teğmen. “Yaşadığım sürece, bu yüz, eller, beden, kalp ve her şey, saygıdeğer sizin ve sizlerin

hizmetinde olacaktır.” diye yanıtladı Miles. “Bundan asla kuşku duymadık sevgili Tom!” diye haykırdı subaylar hep bir ağızdan. “Hadi, asil beyefendiler! Akşam yemeği hazır, müsaadenizle başlayalım: Sizleri yemekten sonra daha da şaşırtacağıma eminim.” diye araya girdi Miles’in arkadaşı. Sonra iştahla yemek yemeye başladılar. Sofra kaldırıldıktan sonra neşeye içtiler. Kralın, kraliçenin, dükün, tüm kraliyet ailesinin ve de subayların sağlığına kadeh kaldırdıktan sonra, son olarak arkadaşı Tom Lostall’ın sağlığına kaldırdı beyefendi. Hepsi buna gönülden eşlik etti. Her biri onunla ilgili güzel sözler söyledi; kimi cesaretini, kimi emre amade itaatini, kimi de araç gereç konusundaki bilgisini övüyordu. Geç olduğunda, karınlar doyup, kafalar dumanlanınca Miles’in beyefendi arkadaşı hesabı istedi. Tutar, yedi pound on şilin ve bir peniydi. Duyduğu şey karşısında yıldırım çarpmışa dönen Miles, bir süre sonra kendini toparlayıp, arkadaşına döndü ve eğer isterse mekân sahibine ödemeyi yapana dek pelerini ve diğer şeyleri verebileceğini söyledi. Arkadaşı ise, Miles’in yanında bunun gibi iki hesabı ödeyecek kadar para olduğuna emin olduğunu söyledi. Miles, bu kadar para yanında olmuş olsaydı, kendi parası değil de cebine ancak sihir yoluyla girmiş bir para olabileceğini söyledi. “Oraya nasıl girmiş olursa olsun, üzerinizde size ait yirmi pounddan fazla para var: Yoklayın bakalım.” diye yanıtladı arkadaşı. Miles eliyle yokladı ve avcuyla kavrayabildiği kadar gümüş para çıkardı, masaya koydu. Arkadaşı, “Bu gümüş parayı boş verin şimdi; size yakışan

şekilde, altın para ile ödeyin! Hadi elinizi diğer cebinize götürün bakalım!” dedi. Dediği gibi yaptı ve cebinden bir avuç dolusu altın para çıkardı. “Şimdi garsona bunlardan sekizini verin, fazlasını ona hizmeti için bahşış bırakın.” diye sürdürdü arkadaşı. Miles can-ı gönülden buna uydu ve bu davranışı beyefendiler tarafından çok hoş karşılandı.

“Şimdi, saygıdeğer yüzbaşı, beyefendiler ve kıymetli subaylar! Askerinizi, rahmetli Somersetshire'lı Sör Henry Hardyman'in oğlu Miles Hardyman olarak sizlere takdim ediyorum, kendisi benim sevgili ve saygıdeğer kayınbiraderimdir. Dünya üzerinde yürüyen en talihsiz, biçare adamdır!” dedi beyefendi. Miles, “Ah Tanrım! Biricik babamı bir daha görmeyeceğime dair ettiğim hadsiz yeminden sonra ruhum nasıl da paramparça oldu!” diyerek söze girdi. Nazikçe Miles'a sarılarak, “Bu, acınızı yaşamanız için ne doğru yer ne de doğru zaman sevgili kardeşim!” dedi arkadaşı. Ardından, “Babanız vefat edeli neredeyse beş yıl oldu ve şimdi size çektiğiniz acının yanında daha çok maddi değeri olan bir konudan bahsedeceğim. Bilmenizi isterim ki, şimdi siz yıllık dört bin poundluk bir gelirin malikisiniz ve eğer bana iki yıllık gelir bahşederseniz, kalanını geri ödeyip derhal bütün mülkiyeti sizin tasarrufunuza vereceğime, tüm bu kıymetli ve saygıdeğer dostların önünde söz veriyorum.” diye sözlerini tamamladı. Miles buna cevaben, kendine miras bırakılmış olmasına rağmen, babasının topraklarının bir karışımı bile miras almayı hak etmediğini; çünkü tuhaf bir şekilde babasına karşı itaatsizlik ettiğini ve kendisinden

ziyade yaşamı boyunca babasını asla incitmemiş olan kız kardeşinin hakkı olan paydan arkadaşının da yararlanması gerektiğini söyledi. “Ayrıca istirham ederim beyefendi, ne zamandan beri bu kadar iyi ve asil bir kayınbiradere sahip olma şansını içindeyim?” diye arkadaşına döndü. “Babamız Sör Henry vefat etmeden birkaç ay önce evlendik. Bize son kez hayır duası eden babamız, sizi göremeden ruhunu teslim etti.” diye yanıtladı. “Tanrım, böyle kibar, hoşgörülü ve merhametli bir babaya karşı ne kadar da saygısız, nankör, cani biri oldum ben!” diye haykırdı Miles. Ardından, “Hayır, Tanrı'nın benim gibi günahkâr bir aşağılık herife, benim gibi saygısız bir oğula vereceği başka başka cezaların olmasından korkuyorum. Ancak efendim, adınız nedir sizin?” diye sordu Miles. “Lewis Constance. Bir zamanlar ne yazık ki rakibiniz bildiğiniz adam.” diye cevap verdi Lewis. “Ne yazık ki, hakikaten de sizi daha önce görmüş olduğumu düşünmüştüm.” dedi Miles. “Evet, lakin o gün evimden bir mil ötede beni ölümüne yaraladığınızda, beni tekrar göreceğinizi asla düşünemezsiniz.” dedi Constance. “Ah, siz ne yüreklisiniz!” diye haykırdı onu sevgiyle kucaklayarak ve ardından, “Böylesi günahkâr biri için böyle gerçek bir dost, hatta kardeş bulmak hak ettiğinden çok daha büyük bir mutluluktur. Bu duygu, sevgili babamı kaybetmenin acısını biraz olsun hafifletiyor. Al, her şeyi al kardeşim!” diyerek Lewis'in yanağından öptü ve devam etti. “Benim olduğunu söylediğin, önceden aldığın her şeyi al, bütün varlığımı paylaşalım: Yeter ki beni bağışla. Saygıdeğer

askerlerim ve burada bulunan beyefendiler, sizlere yalvarırım, acı ile mutluluğun, bu deli yaratıktaki tesirlerini görmezden geliniz!” dedi, hiç alışılmadık bir tecrübenin ortasında suskunluk içinde oturmuş, birbirlerine bakan bölüğe dönerek. “Sör Miles, talihsizliğinize bizler de üzülüyoruz, lakin böylesine asil bir arkadaşına ve hatta kardeşe kavuşma mutluluğunuza bizler de ortak oluyoruz.” diye haykırdı yüzbaşı. Ardından Miles konuşmasına devam etti. Bölüğe, başına gelen tüm dertlerin nedeni ile hem yurt dışında hem burada geçirdiği kazalardan tutun, Constance'ın kule hendeğinde onu kazı yaparken gördüğü o ilk güne kadar olan her şeyi kısaca anlattı. “O zaman bana yabancı olan kardeşimi gördüğüm o günün sabahında rüyamda babamı görmüştüm, uzaktaydı. Bana majestelerinin hizmetinde bulunduğum bu onurlu işi bırakmamı söylüyordu. Bunu sanırım yedi ila dokuz kez yineledi. Artık ne kadar tekrarladı tam bilemiyorum... Ama sonuç olarak, o kadar rahatsız olmuştum ki hafiften uyanmaya başlamıştım. Gözlerim yarı kapalı yarı açık kalkmaya hazırlanıyordum ki, elimi tutan soğuk bir el hissettim, zorla başımı tekrar yastığa koyduğunu ve ‘İyice dinlen Miles...’ dediğini anımsıyorum” dedi ve devam etti Miles. “İtiraf edeyim bu şey beni her nasılsa şaşırtmıştı; ama bunun hüznümün tesirinden başka bir şey olmadığına karar vermiştim. Doğrusu İngiltere'den ayrıldığımdan beri öyle hissediyordum zaten. Bu yüzden, sizden ayrılmak niyetiyle ve nöbetçi asker arkadaşlarıma eşlik etmek için

tereddüt etmeden sıçrayıp yatağımdan kalktım. Tam o sırada bekçinin sesini işittim: ‘Saat biri geçti, işte yıldızların aydınlattığı bir gece!’ Saat dörtte hendekte işbaşında olmalıyım düşüncesiyle yatağa yeniden uzandığımda, sabah saat dörde kadar uyukladım ve rüya gördüm. Nereye dönsem babamın bana: ‘Miles!’ diye seslendiğini aptalca hayal ederek o sesi yine duyuyordum. ‘Uyu, Miles'im! Sakın o pis yere gitme, bir köleye yaraşır işler yapma! Oraya gitsen bile seni bugün oradan çıkaracağım, seni oradan çekip çıkaracağım!’ diyordu. Sonra yine aptalca hayal ettim, o aynı soğuk elin beni hendekten tutup çıkardığını... Bir dakika geçmedi ki artık tamamen uyanıktım, kendimi odanın orta yerinde ayakta buldum. Çok geçmeden giysilerimi geçirip işe gittim.” “Yurt dışındayken de böyle tuhaf şeyler yaşar mıydın?” diye sordu yüzbaşı. “Ah bu ne ki efendim, hiç unutmam bir salı gecesi idi... Yeni stil takvime göre kasımın on ikisiydi, saat biri biraz geçmişti ki bir sesle uyandım, bana öyle geliyor ki, ‘Miles, Miles!’ diye haykırıyordu bu ses... ‘Eve git, İngiltere'ye git!’ diyordu. Ürkmüştüm, ancak bunun tok karna uykuya dalmanın bir sonucu olduğuna kanaat getirdim ve yine uykuya dalmaya çalıştım, uyudum da. Fakat ikinci kez ‘Miles, Miles!’ sesini işitemle kalktım. ‘Ülkenden uzak, bu görevde yaşamını tehlikeye atma! Eve dön! İngiltere'ye! İngiltere'ye! İngiltere'ye dön!’ diye haykırıyordu. Bu ikinci sesleniş, beni ilkenden daha fazla huzursuz etti ama yarım saat kadar gözlerim açık uzandım ve bu süreçte hiçbir şey duymadım. Böyle olunca,

kendime bunun düšten başka bir şey olmadığını telkin ettim. Uyumaya koyuldum, kesintisiz iki saatten fazla uyudum. Ancak en sonunda üçüncü kez, bu sefer iki katı yüksek sesle: ‘Miles! Miles! Miles! Eve git! İngiltere'ye git! Canını burada tehlikeye atma!’ diyen o sese yerimden sıçradım. Dayanamayıp kalkarak, bocalayan bir sesle ve gözlerim belli belirsiz yanarak haykırdım: ‘Tanrı aşkına, kimdir bana seslenen?’ diye sordum. Bana: ‘Ben babanım Miles: Eve git! Eve git! Eve git!’ dedi o ses. İşte o zaman anladım ki daha doğrusu anladığımı düşündüm, o ses babama aitti. Sesin geldiği tarafa doğru döndüm ve onu gördüm, tamamen uyanık bu gözlerle, evet tam da bu gözlerle... Hiç olmazsa babamı, sevgili babamı ruhumla gördüm, eminim. Ellerini birleştirmiş yukarı doğru kaldırarak, bana İngiltere'ye dönmem için yalvarıyordu. ‘Ey Tanrım! Bir baba oğluna yalvarıyor! Ey sen dik kafalı, asi, zalim, acımasız, barbar ve insanlıktan nasibini almamış oğul!’ Ne diye o zaman eve gitmedim! Ne diye hemen o an İngiltere'ye doğru yola koyulmadım? Lakin umuyorum ki yaşamımda yeni bir sayfa açacağım.” diyerek içini döktü. O an dolmuş yüreğinin biraz hafiflediği gözlerinden okundu, bu gözler anaçlığını ve şefkatini açığa vuruyordu, ancak çok geçmeden erkeksi bir tavır takındı. Ardından Constance ona, “Hiç kız kardeşinizi düşlemediniz mi efendim?” diye sordu. “Düşledim kardeşim, hem de sık sık ama en önemlisi o sesin ilk çağrısını duymadan önce, sanıyorum kız kardeşimi yatağımın başucunda bir beyefendiyle diz

çökmüş, gözyaşları içinde görmüştüm. Beyefendiyi daha önce görmüş olduğumu düşündüm ama o zaman kim olduğunu bilmiyordum. Fakat şimdi rüyamı düşünüyorum da o kişi sizden başkası değildi.” diye yanıt verdi Miles. “Sahiden de efendim, babanızın vefat ettiği gece, saat on ikide, yatağının yanı başında kız kardeşinize gözyaşları içinde eşlik etmişim.” dedi Lewis. Ardından, “Ancak şimdi gelin, saat on iki olmak üzere, sizi evde bekleyenler var, bu şehirdeki evimde. Naçizane yüzbaşından izin istiyorum, bu görevine sadık askerinizi bir iki hafta alıkoyabilirim.” diye ekledi Lewis. “Efendim, Sör Miles kendini komuta etmeyi bilir, isterse bizi de komuta edebilir.” diye yanıtladı yüzbaşı. “Yüzbaşım, teğmenim ve asteğmenim, her zaman görevine en bağlı askeriniz; en itaatkâr ve saygılı hizmetçinizim, ömrümün yettiğince de öyle olacağım.” diye karşılık verdi Miles. Böylece ayrıldılar.

Constance kapıda görünür görünmez, Miles'ın o gece gelmesini bekleyen sevgilisi ve kız kardeşi onu karşılamak için girişe koştu. Kız kardeşi Miles'ı kucaklayıp, sevinç ve keder gözyaşları içinde onu öptü, öptü, defalarca öptü. Bu sırada gözdesi biraz uzakta durmuş, sevgilisinin dönmüş olduğunu görmenin sevinciyle özlemle ağlıyordu. Miles onu bu vaziyette uzun süre bırakmadı; kız kardeşinin merhametli kucağından tam yerinde bir iltifatla ayrılıp, sevgilisine koştu. Önünde diz çöküp elini öptü. Diana da onun önünde diz çökeceken, Miles bunu fark edip onu kollarına alıp sardı. O sırada

tahmin edileceği üzere birbirlerini öptüler ve tatlı tatlı sohbet ettiler ta ki Diana'nın ağabeyi onları salona geçmeye ikna edene kadar. Salona geçtiklerinde Lewis onlara hemen ertesi gün evlenmelerini önerdi. Lewis, Sör Henry'nin tüm varlığını Sör Miles'a teslim edip, onun beş yıllık gelir payı olan on bin poundluk servetini de kendisine verdikten sonra, Diana ve Miles evlendiler. Üzerinde pahalı damatlığıyla Sör Miles, kiliseye gitmeden kayınbiraderinin en iyi arabasını ödünç aldı. Lewis ile birlikte yüzbaşmayı, teğmeni ve asteğmeni nikâh şahitliği yapmaları için almaya gittiler. Yüzbaşı geline damadın yanına kadar eşlik etti, ardından gece on ikiye kadar yiyip içip, eğlendiler. Gelin odasına götürölürken ona eşlik etmeyi istemeyecek tek bir subay olamazdı; ancak bu şans Sör Miles'a aitti.